

**Sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Środowiska
Gminy Czernikowo na lata 2004 – 2010
z perspektywą na lata 2011-2020**

Czernikowo 2012

I. Wprowadzenie

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska organy wykonawcze gmin, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządzają gminne programy ochrony środowiska. Programy te określają w szczególności:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj przedsięwzięć ekologicznych,

Uchwalony przez radę gminy na podstawie art. 18 ww. ustawy, program ochrony środowiska jest podstawą działań wójta, burmistrza lub prezydenta miasta w kierunku stworzenia warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, w tym realizacji wybranych programów branżowych. Programy ochrony środowiska, zgodnie z art. 14 ww. ustawy, przyjmuje się na 4 lata z tym, że przewidziane w niej perspektywiczne działania obejmują kolejne 4 lata.

Zdefiniowane w sprawozdaniu cele i kierunki działania zgodne są z aktualnie obowiązującymi przepisami odnoszącymi się do ochrony środowiska i są zgodne z celami i kierunkami działań określonymi w polityce ekologicznej państwa oraz Programie Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko – Pomorskiego. Działania Gminy Czernikowo stale zmierzają w kierunku poprawy stanu środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami, w tym ograniczenia materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i emisji zanieczyszczeń.

II. Cel przygotowania sprawozdania.

Celem przygotowania niniejszego raportu z wykonania gminnego programu ochrony środowiska jest:

- wywiązanie się z obowiązku ustawowego,
- przedstawienie stanu środowiska w okresie sprawozdawczym 2004-2012 r.,
- przedstawienie postępów w realizacji każdego z zadań zapisanych w programie lub wyjaśnienie powodów zaniechania działań lub ewentualnych opóźnień,
- określenie w jakim stopniu udało się przedsięwzięcia przyjęte w programie ochrony środowiska zrealizować,
- uzyskanie wniosków, które powinny zostać uwzględnione w aktualizacji gminnego programu ochrony środowiska.

III. Podstawa prawna wykonania sprawozdania.

Na podstawie, art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 25 poz. 150 z 2008 r. j.t) organy wykonawcze powiatu i gminy sporządzają sprawozdania z wykonania programów ochrony środowiska, które przedstawia się radzie gminy.

IV. Informacja o zatwierdzeniu POŚ.

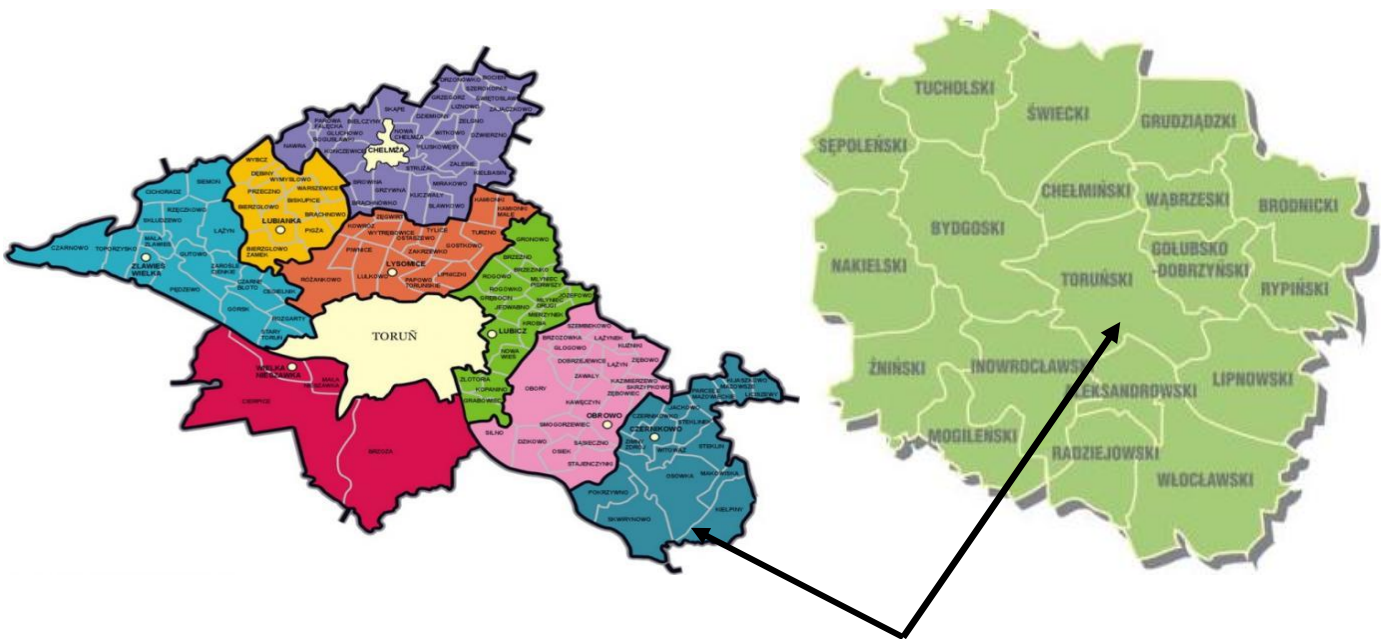
Obowiązujący Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czernikowo wraz z Planem Gospodarki Odpadami na lata 2004 – 2010 z perspektywą na lata 2011- 2020 został uchwalony przez Radę Gminy w Czernikowie uchwałą Nr XV/111/2004 z dnia 20 lipca 2004 r. W 2013 roku planuje się aktualizację przedmiotowego Programu Ochrony Środowiska.

V. Charakterystyka Gminy Czernikowo

Gmina Czernikowo położona jest w południowo-wschodniej części powiatu toruńskiego, w otoczeniu gmin: Obrowo i Ciechocin (w powiecie toruńskim), Zbójno (w powiecie golubsko-dobrzyńskim) oraz Kikół i Lipno (w powiecie lipnowskim). Południową granicę wyznacza rzeka Wisła, przez którą Czernikowo graniczy z gminami Ciechocinek i Nieszawa (w powiecie aleksandrowskim).

Gmina Czernikowo jest gminą rolniczą. Powierzchnia gminy wynosi 16937 ha. Obszar gminy znajduje się w zlewni Mieni, Lubianki (dopływ Drwęcy) i w przyrzeczu Wisły.

Położenie gminy Czernikowo na tle powiatu toruńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

VI. Cele, założenia i realizacja.

W zakresie ochrony środowiska samorząd gminny posiada znaczące kompetencje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, powietrza atmosferycznego, gospodarki odpadami i ochrony przyrody. Są to przede wszystkim kompetencje o charakterze porządkowo-komunalnym częściowo z uprawnieniami kontrolnymi.

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód jest to m.in. zapewnienie mieszkańcom wystarczającej ilości wody pitnej odpowiedniej jakości, zapewnienie systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych, zapobieganie degradacji i poprawa stanu wód powierzchniowych decydowanie o zawarciu ugody w sprawie zmian stosunków wodnych.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego są to zadania o charakterze zobowiązująco-reglamentacyjnym np. wydawanie decyzji emisyjnych, określanie obszarów o podwyższonych stężeniach zanieczyszczeń, ustanawianie ograniczeń, co do czasu pracy lub korzystania z urządzeń technicznych lub środków transportu stwarzających uciążliwości w zakresie hałasu i wibracji.

W zakresie gospodarki odpadami zadania te obejmują m.in. zapobieganie powstawaniu odpadów, zapewnienie czystości i porządku na terenie gminy, zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych, wyposażenie nieruchomości w urządzenia służące do gromadzenia odpadów.

W zakresie ochrony przyrody władze gminy mają możliwość uzgadniania bądź tworzenia form ochrony przyrody. Rada Gminy może w drodze uchwały uznawać obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej. Organy gminy wydają zezwolenia na usuwanie drzew i krzewów, mogą ustanowić park wiejski,

Władze gminy zobowiązane są do sprawowania kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska.

Cele ogólne i szczegółowe dla poszczególnych obszarów (dziedzin)

1. Ochrona zasobów przyrodniczych
2. Ochrona powierzchni ziemi
3. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych
4. Ochrona powietrza atmosferycznego i poprawa klimatu akustycznego
5. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
6. Edukacja ekologiczna

1. Ochrona zasobów przyrodniczych

Głównym celem ochrony zasobów przyrodniczych na terenie gminy jest zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie i przewracanie do stanu właściwego jej składników, w szczególności ekosystemów zachowanych w stanie naturalnym lub zbliżonym do naturalnego. Ochrona najcenniejszych przyrodniczo ekosystemów i siedlisk powinna być realizowana poprzez obejmowanie ich ochroną prawną m.in. jako pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Trzon systemu ochrony przyrody na terenie gminy stanowić będzie obszar chronionego krajobrazu „Nizina Ciechocińska” obejmujący dno doliny Wisły i fragment doliny Mieni.

Do roku 2012 zrealizowano następujące działania proekologiczne w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych:

Kierunki działań	Rola samorządu gminnego	Realizacja w latach 2004-2012 r.
Działania inwestycyjne		
Opracowanie dokumentacji i utworzenie kolejnych pomników przyrody i użytków ekologicznych	Wspieranie, stanowienie	Nie utworzono kolejnych pomników przyrody i użytków ekologicznych. W dniu 29.11.2012 r. Rada Gminy Czernikowo uchwaliła Program Usuwania Azbestu z terenu Gminy Czernikowo.
Ochrona walorów obszaru chronionego krajobrazu	wspieranie, opiniowanie	Na terenie Gminy Czernikowo znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej. Wójt Gminy Czernikowo przy wydawaniu decyzji na wycinkę drzew i krzewów bądź decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach ma na uwadze ochronę tego obszaru.
Zalesianie gruntów rolnych	wspieranie	Szczególą rolę w tym działaniu odgrywa Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która udziela wsparcia finansowego na zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne.
Kształtowanie bioróżnorodności na terenach wiejskich	zadanie własne, współpraca	Na mocy obowiązujących przepisów Wójt Gminy Czernikowo wydając decyzje w zakresie działań mogących wpływać na środowisko ma na uwadze ochronę gatunków roślin, zwierząt i grzybów, a tym samym bioróżnorodność.
Wprowadzanie i uzupełnianie zasobów zieleni na obszarach wiejskich	zadanie własne, współpraca	Wójt Gminy Czernikowo pozyskał środki finansowe z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu na „Utworzenie zielonego skweru w ramach otwartego centrum rekreacyjno – wypoczynkowego w Czernikowie”. Dzięki uzyskanym dotacjom wykonano nasadzenia drzew, krzewów i roślin ozdobnych. W efekcie powstały tereny zielone o łącznej powierzchni ok. 8.916 m ² , w tym powierzchnia trawników – ok. 3.350 m ² oraz kwietników – ok. 100m ² . Wykonano także nasadzenia krzewów na terenie Wiejskiego Domu Kultury w Mazowszu.
Rewaloryzacja parków podworskich	Współpraca, wspieranie	Z uwagi na ograniczenia finansowe Gminy Czernikowo nie udało się dokonać rewaloryzacji parków podworskich.
Działania pozainwestycyjne		
Objęcie ochroną „Zielonej Kępy” np. jako użytek ekologiczny	zadanie własne, współpraca	Wojewoda Kujawsko –Pomorski w dniu 13.02.2006 r. wydał Rozporządzenie nr 22/2006 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego pod nazwą „Zielona Kępa”.
Uznanie na pomniki przyrody wszystkich tworów przyrody zasługujących na objęcie tego typu ochroną, w szczególności	zadanie własne, współpraca	W latach objętych niniejszym sprawozdaniem nie ustalono nowych pomników przyrody. Twory przyrody klasyfikujące się do objęcia ochroną najczęściej zlokalizowane są na terenach prywatnych, co utrudnia ustanowienie nowej formy ochrony przyrody.

około 400-letniego cisa we wsi Osówka		
Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w tym poprzez właściwe planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	zadanie własne	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony przez Radę Gminy uchwałą nr XXIX/206/2006 z dnia 12 lipca 2006r. (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 141, poz. 2014 z dnia 17 listopada 2006 r.) dostosowany był do przepisów o ochronie przyrody. W 2012 r. przystąpiono do prac związanych z aktualizacją miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
Popularyzowanie idei ochrony przyrody w społeczeństwie	zadanie własne	Większość działań inwestycyjnych realizowanych przez Wójta Gminy ma na celu ochronę środowiska.
Prowadzenie rejestru pomników przyrody, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych	współpraca	Wójt Gminy Czernikowo współpracuje ze Starostą Toruńskim.

Zalesienia

Na terenie gminy Czernikowo lasy zajmują ponad 47,0% powierzchni całej gminy. Ich rozmieszczenie jest nierównomierne. Największe kompleksy leśne występują w obrębie Kotliny Toruńskiej, w zasięgu tzw. przyrodniczo-leśnej Krainy Wielkopolsko-Pomorskiej. W strukturze wiekowej dominują drzewostany młode w I, II i III klasie wiekowej. Funkcje ochronne na terenie gminy spełniają lasy w obrębie Czernikowo-Góry i Czernikowo Wały, gdzie wydzielono lasy glebochronne i wodochronne. Podobnie funkcje ochronne spełniają lasy masowego wypoczynku występujące w południowej części gminy oraz w rejonie jeziora Zacisze.

Możliwości zwiększenia lesistości gminy wyznacza powierzchnia gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej. Dla zobrazowania potencjalnych możliwości zalesień na terenie gminy Czernikowo przedstawiono poniżej zestawienie najsłabszych gruntów rolnych.

Gmina	RV	RVI	RzVI	PsVI	ŁVI	Razem
Czernikowo	546	592	61	126	65	1390
Powiat toruński	6163	4637	671	377	451	12299

Określenie rozmiaru zalesień w dłuższym przedziale czasu nie jest sprawą łatwą, bowiem trudno przewidzieć podaż gruntów, jak i przyszłe preferencje, ponieważ wchodzimy w okres dalszych dużych przemian systemowych. Rozmiar ten ustalono biorąc pod uwagę obecny trend podyktowany tym, iż na gruntach rolnych niskich klas bonitacyjnych produkcja rolna jest absolutnie nieopłacalna, a za jej zalesienie można uzyskać ekwiwalent pieniężny. Ekwiwalent ten może zapewnić przetrwanie wielu niskotowarowym gospodarstwom rolnym. tj. na lata 2004-2010 i 2011-2020.

Ponieważ „Krajowy program zwiększania lesistości” i „Program zwiększania lesistości i zadrzewień” województwa kujawsko-pomorskiego jest opracowany na lata 2001-2020 podaje się poniżej zalesienia wykonane na obszarze gminy Czernikowo i powiatu toruńskiego w latach 2001-2003.

Gmina	Powierzchnia zalesień w ha			
	Rok 2001	Rok 2002	Rok 2003	R a z e m
Czernikowo	5	8	45	58
Powiat toruński	20	47	97	164

Zadrzewienia

Ponieważ nie wszędzie jest uzasadnione zalesianie gruntów, należy w miejscach nieprzydatnych do zalesień zakładać i uzupełniać zadrzewienia. Spełniają one wielorakie funkcje, urozmaicają krajobraz i wprowadzają elementy bioróżnorodności na pola uprawne.

Agroekosystem bez zadrzewień jest pozbawiony prawie zupełnie polnej fauny i jest mało stabilny. Na początku programowych działań dobrze byłoby uzupełnić powycinane w ostatnim okresie zadrzewienia, a przede wszystkim bardzo już ażurowe zadrzewienia przydrożne.

W ramach zwiększenia terenów zielonych Gmina Czernikowo zrealizowała przedsięwzięcia polegające na „Utworzenia otwartego centrum rekreacyjno – wypoczynkowego w Czernikowie”. Inwestycja dotyczyła budowy ciągów spacerowych i oświetlenia, dokonania nasadzeń drzew, krzewów i roślin ozdobnych oraz wykonania trawników.

W efekcie powstał obszar stanowiący idealne miejsce wypoczynku dla społeczności lokalnej. Teren zieleni pełni rolę otulinowo – kompozycyjną, wydzielając jednocześnie obszar odizolowany od ruchu pojazdów oraz zgiełku życia codziennego. Obiekt, który powstał jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców, zgłaszających swoje wnioski do Urzędu Gminy.

2. Ochrona powierzchni ziemi

Dla miejscowości Witoważ wydano dwie decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć polegających na eksploatacji kruszywa naturalnego ze złoża Witoważ I i Witoważ II. Niestety występują także niewielkie odkrywki mające charakter niezalegalizowany, gdzie wydobywane jest kruszywo piaszczyste. Takiego rodzaju odkrywki powodują największe szkody w środowisku przyrodniczym, ponieważ odbywają się w miejscach przypadkowych, bez rozpoznania wielkości i zasięgu złoża. Wydobywanie w takich miejscach, bez odpowiedniego sprzętu powoduje często naruszenia stabilności skarp dolin rzecznych, rynien jeziornych czy zniszczenie cennych form geomorfologicznych oraz powoduje powstawanie „ran” w krajobrazie. Wyrobiska te najczęściej stają się z czasem miejscami wysypywania śmieci i odpadów.

Najważniejszym kierunkiem działań w zakresie ochrony zasobów kopalin jest ich racjonalne pozyskiwanie zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego oraz wydanymi koncesjami. Nie mniej ważne są też działania ukierunkowane na rekultywację terenów zdegradowanych w wyniku

prac wydobywczych. Sposób rekultywacji i zagospodarowania terenu po zakończeniu eksploatacji określa starosta.

3. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Analiza punktowych źródeł ścieków zlokalizowanych na terenie gminy Czernikowo pod kątem ich oddziaływania na zasoby wód powierzchniowych i podziemnych oraz stopień rozwiązania gospodarki ściekowej pozwala na wskazanie problemów i obszarów wymagających działań programowych.

Celami ekologicznymi do roku 2020 są:

- uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez budowę i rozbudowę sieci kanalizacyjnych chroniąc w ten sposób najpłycej zalegające wody podziemne oraz zasoby wód powierzchniowych,
- ochrona wód cieków i jezior, w tym Jeziora Steklińskiego i Kijaszkowskiego.

Ocenia się, że w skali gminy większość ścieków jest odprowadzane do środowiska poza kanalizacją. Praktycznie kanalizacją objęte są dwie miejscowości: Czernikowo posiadające oczyszczalnię gminną i częściowo Steklin wyposażone w oczyszczalnię osiedlową. Poza tym występuje deficyt systemów oczyszczania ścieków. Jest to o tyle istotne, że ogranicza rozwój gminy pod względem gospodarczym i społecznym. Znaczna część zabudowań na terenach rolniczych jest rozproszona i budowa zbiorczych systemów zbierania nieczystości jest ekonomicznie nieopłacalna. Dlatego od roku 2006 władze gminy sukcesywnie inwestują w budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, które wypełniają lukę w systemie gospodarki ściekowej na terenach o rozproszonej rozbudowie.

Istotnym źródłem zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych gminy Czernikowo są zanieczyszczenia obszarowe z terenów intensywnego rolnictwa. Zagrożenie to dotyczy w szczególności północnej, odkrytej (bezleśnej) części gminy. W wyniku zachodzących przemian w rolnictwie, prowadzących do wzrostu intensywności i koncentracji produkcji rolnej może nastąpić wzrost zanieczyszczeń obszarowych z terenów rolniczych. Spowodować to może przyspieszenie eutrofizacji już aktualnie przeżyźnionych wód powierzchniowych, a w szczególności jezior: Steklin, Kijaszkowskie i Liciszewskie.

Działaniem redukującym wpływ rolnictwa na jakość zasobów wodnych jest jego ekologizacja m.in. przez realizację programów rolnośrodowiskowych. Bardzo ważnym kierunkiem działań jest tworzenie biologicznych stref ochronnych wzdłuż linii brzegowych cieków, a w szczególności jezior.

Pożądanym elementem ochrony wód jest odtwarzanie i budowa nowych śródpolnych oczek wodnych, które działają jako sorbent biogenów spływających z pól uprawnych.

Bardzo ważnym elementem ograniczania negatywnego oddziaływania rolnictwa na zasoby wodne będzie intensywna edukacja rolników w zakresie wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych. Gminy powiatu toruńskiego są w tym zakresie w korzystnej sytuacji, gdyż na jego terenie działa o dużej renomie Kujawsko – Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Przysieku (gm. Zławieś Wielka).

Do roku 2012 zrealizowano następujące działania proekologiczne w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych:

Kierunki działań	Rola samorządu gminnego	Realizacja w latach 2004-2012
Działania inwestycyjne		
<p>Rozbudowa systemów kanalizacyjnych w ramach krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych</p>	<p>Zadanie własne</p>	<p>W okresie sprawozdawczym zrealizowano:</p> <p>-„Przebudowę i rozbudowę sieci wodno-kanalizacyjnej w miejscowości Czernikowo” w ramach ZPORR, Priorytet 3 Rozwój Lokalny. W efekcie: zmodernizowano sieć wodociągową o długości 5,35 km, wybudowano sieć kanalizacji sanitarnej o długości 1,37 km oraz kanalizacji deszczowej o długości 2,76 km;</p> <p>-„Przebudowę i rozbudowę sieci wodno-kanalizacyjnej w Czernikowie – etap III” w ramach PROW na lata 2007-2013. W efekcie wybudowano sieć wodociągową o długości 1,357km oraz kanalizacyjną o długości 5,127 km;</p> <p>-„Budowę sieci kanalizacji deszczowej w miejscowości Czernikowo” w ramach PROW na lata 2007-2013. W efekcie wybudowano sieć kanalizacji deszczowej o długości 0,7 km.</p> <p>Na moment sporządzania sprawozdania w trakcie realizacji jest:</p> <p>„Przebudowa i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej w Czernikowie – etap IV” realizowana w ramach działania 2.1 Rozwój infrastruktury Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013. Przedmiotem projektu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa sieci wodociągowej na terenach przeznaczonych pod budownictwo mieszkalne, • przebudowa kanału deszczowego znajdującego się w złym stanie technicznym, • budowa kanału deszczowego, • budowa kanału sanitarnego wraz z przyłączami dla posesji, gospodarstw i terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,

		<ul style="list-style-type: none"> • budowa dwóch nowych tłoczni ścieków i przewodów tłocznych. <p>Gmina Czernikowo posiada także podpisaną umowę na dofinansowanie zadania pn.: „Budowa sieci kanalizacji deszczowej w ramach przebudowy i rozbudowy sieci wodno - kanalizacyjnej w Czernikowie – etap V” w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.</p>
Przeprowadzenie weryfikacji dotychczasowych programów kanalizowania gminy na rzecz rozwiązań preferujących rozwijanie systemów kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków kwalifikujących się do krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych.	Zadania własne	Zgodnie z ustaleniami krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych Uchwałą Nr XLIX/1335/10 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30.08.2010 r. wyznaczono aglomerację Czernikowo. Aglomeracja ta obejmuje wieś Czernikowo oraz częściowo wsie: Czernikótko, Wygoda.
Likwidacja zrzutu ścieków z oczyszczalni Spółdzielni Mieszkaniowej w Steklinie do Jeziora Steklin w ramach realizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych	Zadania własne	Prezes Zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej Rolnik w Steklinie podjął pracę zmierzającą do rozbudowy oczyszczalni ścieków w Steklinie. Wójt Gminy Czernikowo podjął także starania w kierunku rozbudowy przedmiotowej oczyszczalni ścieków.
Budowa oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej dla wsi Osówka oraz Mazowsze i Kijaszkowo.	Zadania własne	Z uwagi na ograniczenia finansowe gminy nie wybudowano oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej dla wsi Osówka oraz Mazowsze i Kijaszkowo.
Rozbudowa systemów kanalizacyjnych lokalnych-oczyszczalnie przyzagrodowe	Zadania własne	Dzięki uzyskanym pożyczkom (30% pożyczki podlega umorzeniu w przypadku osiągnięcia planowanych efektów ekologicznych) z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu wybudowano na terenie gminy Czernikowo 413 przydomowych oczyszczalni ścieków.
Ograniczanie związków azotowych ze źródeł rolniczych	Wspieranie	Działanie realizowane głównie przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wójt Gminy Czernikowo jest organizatorem spotkań konsultacyjnych ze specjalistą w zakresie programów rolnośrodowiskowych.
Działania bezinwestycyjne		
Prowadzenie bieżącej kontroli odprowadzania ścieków sanitarnych z zabudowy zagrodowej i posesji indywidualnych	Zadania własne gminy	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Kontrola przestrzegania przepisów w tym zakresie prowadzona jest przez Urząd Gminy Czernikowo oraz Straż Gminną.
Edukacja ekologiczna rolników w zakresie wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	Wspieranie	Współdział gminy w zakresie szkoleń, konkursów związanych z Dobrymi Praktykami Rolniczymi.

4. Ochrona powietrza atmosferycznego i poprawa klimatu akustycznego

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Czernikowo jest pozytywna. Nie stwierdza się naruszeń obowiązujących norm. Wynika z tego, że emisje pyłów i gazów generowane z terenu gminy nie mają istotnego wpływu na ogólny stan zanieczyszczenia

powietrza atmosferycznego. Nie ma, zatem istotnych przesłanek do podejmowania szczególnych działań w tym zakresie. W związku z tym podstawowym celem ekologicznym jest utrzymanie stanu powietrza atmosferycznego na obecnym poziomie.

W odniesieniu do tzw. „niskiej emisji” energetycznej szczególnie na obszarach o skoncentrowanej zabudowie mieszkaniowej i słabym przewietrzaniu gmina powinna:

- Propagować i wspierać stosowanie paliw ekologicznych: lekkiego oleju opałowego, gazu, biomasy itp.,
- Reagować i przeciwdziałać w ramach ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminie spalaniu odpadów zabronionych prawem w paleniskach domowych.

W zakresie rozwiązań systemowych rola gminy w zakresie ograniczania uciążliwości związanych z zadymianiem okolicy emisją złąwoną, a także oddziaływaniami akustycznymi ze źródeł stacjonarnych sprowadzać się powinna do przestrzegania ładu przestrzennego. Dopuszczenie tzw. „nieuciążliwej działalności rzemieślniczej” w obszary zabudowy o okresowym i stałym przebywaniu ludzi tworzy szereg konfliktów, których późniejsze rozstrzygnięcie w trybie postępowania administracyjnego jest bardzo trudne. Najczęściej są to: drobne warsztaty naprawcze, lakiernie, blacharnie, bazy sprzętowe i transportowe, hurtownie materiałów budowlanych i stalowych, ubojnie, masarnie, mieszalnie pasz, zakłady kamieniarskie, a nawet krawieckie itp., które swoim zakresem działalności nie mieszczą się w prawnym pojęciu przedsięwzięcia mogącego pogorszyć stan środowiska. Nie wymagają sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko w trybie obligatoryjnym i fakultatywnym. Jednak w czasie funkcjonowania są przedmiotem skarg.

W pracach planistycznych i lokalizacji podmiotów należy wyraźnie separować obszary o funkcjach gospodarczych od terenów zabudowy siedliskowej.

Zagrożenie hałasem na terenie gminy Czernikowo dotyczy terenów zabudowy mieszkaniowej przyległych do drogi krajowej nr 10, a w szczególności miejscowości Czernikowo.

Modernizacja dróg gminnych należy do celów strategicznych, mających na celu ochronę środowiska, które wynikają ze Strategii Rozwoju Gminy Czernikowo. Poprawa nawierzchni dróg nie tylko przyczynia się do polepszenia warunków drogowych, ale także do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza z transportu i ruchu ulicznego oraz do poprawy jakości powietrza. Poprawa nawierzchni dróg jest również działaniem podejmowanym w celu zmniejszenia uciążliwości hałasu drogowego i poprawy stanu środowiska akustycznego.

Zadania przyczyniające się do poprawy klimatu kaustycznego i powietrza atmosferycznego	Rola samorządu gminnego	Źródła finansowania
Działanie 1.1. – Przebudowa drogi gminnej Makowiska-Kielpiny	Zadanie własne	Środki własne, RPO W K-P na lata 2007-2013

Działanie 1.1. – Budowa drogi gminnej na ul. Osiedle Młodych oraz przebudowa drogi gminnej na ul. Zajczkowo w Czernikowie	Zadanie własne	Środki własne, RPO W K-P na lata 2007-2013
Budowa dróg gminnych w Czernikowie, Jackowie, Steklunku	Zadanie własne	Środki własne, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
Przebudowa dróg gminnych w Liciszewach i Mazowszu	Zadanie własne	Środki własne, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
Przebudowa dróg gminnych w Steklinie, Ograszce i Makowiskach	Zadanie własne	Środki własne, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
Przebudowa dróg gminnych w Czernikowie, Makowiskach i Kijaszkwie	Zadanie własne	Środki własne, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
Przebudowa drogi gminnej w Witowężu	Zadanie własne	Środki własne, Ochrona Gruntów Rolnych
Przebudowa drogi gminnej w Mazowszu-Parcelach	Zadanie własne	Środki własne, Ochrona Gruntów Rolnych
Przebudowa drogi gminnej w Czernikowo-Witowąż	Zadanie własne	Środki własne, Ochrona Gruntów Rolnych
Przebudowa drogi gminnej Osówka-Łazy	Zadanie własne	Środki własne, Ochrona Gruntów Rolnych
Przebudowa drogi gminnej Makowiska-Sumin	Zadanie własne	Środki własne, Ochrona Gruntów Rolnych

5. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 25 poz. 150 z 2008 r. j.t) jest podstawowym aktem prawnym normującym zagadnienia związane z ochroną przed polami elektromagnetycznymi. Zgodnie z treścią zapisów ustawy, ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych na poziomie nie przekraczającym dopuszczalnego, a w przypadku ich przekroczenia - na obniżeniu wartości tych pól przynajmniej do wartości dopuszczalnych.

Zapis ten można uznać za podstawowy cel ekologiczny na terenie gminy zarówno w perspektywie roku 2010 i 2020. Tym bardziej, że z danych Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wynika, iż pomiary natężeń pól elektromagnetycznych prowadzone na terenie powiatu nie wykazują przekroczeń wartości dopuszczalnych dla środowiska.

Obecnie na terenie gminy Czernikowo zlokalizowane są dwie inwestycje (elektrownie wiatrowe) mogące oddziaływać na zmianę natężenia pól elektromagnetycznych w miejscowości Witoważ oraz w miejscowości Liciszewy.

6. Edukacja ekologiczna

Rozwój edukacji ekologicznej, kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy to jedno z głównych działań realizowanych w ramach Programu Ochrony Środowiska. Dzieci i młodzież z przedszkoli i szkół prowadzonych przez Gminę wykazują duże zaangażowanie w sprawy ochrony środowiska, co wpływa bezpośrednio na kształtowanie właściwych proekologicznych postaw. Dlatego głównym miejscem dla edukacji zawsze będzie szkoła. Dzięki zmianie zachowań dzieci i wszczepianiu prawidłowych nawyków kształtuje się świadomość ekologiczną młodzieży.

Do roku 2012 zrealizowano następujące działania w zakresie edukacji ekologicznej:

Kierunki działań	Rola samorządu gminnego	Realizacja w latach 2004-2012
Działania inwestycyjne		
Opracowanie i wdrażanie gminnego programu edukacji ekologicznej	zadanie własne	Po zainicjowaniu uchwałą 43/668/10 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Programu edukacji ekologiczno-łowieckiej” pod nazwą „Myśliwi – Dzieciom, Dzieci – Zwierzętom” realizowany jest program polegający na ochronie przyrody, dokarmianiu zwierząt itp. W realizację tego programu zaangażowany jest także Wójt Gminy Czernikowo, który wspiera organizację dla uczniów wycieczek i pogadanek o ochronie przyrody.
Rozwój ścieżek edukacyjno-przyrodniczych	wspieranie	Na terenie gminy funkcjonuje Ścieżka dydaktyczno-przyrodnicza „Borowa Ścieżka” . Ścieżka ta dostępna jest od października 2005 r., doskonale łączy walory turystyczne, przyrodnicze, dydaktyczne. Długość trasy wynosi około 1,6km. Początek znajduje się na końcu ul. Leśnej. Na skraju lasu zlokalizowany jest parking i miejsce na ognisko. Na trasie ścieżki umieszczone są tablice informacyjne dotyczące m.in. lasu i pracy leśnika, tematyki łowieckiej, użytkowania lasu, małej retencji, życia ptaków, selekcji i nasiennictwa. Jednym z punktów jest leśna klasa z ławkami dla uczniów i „tablicą”. Teren ścieżki objęty jest akcją Sprzątanie Świata, Dni Ziemi. Odbywają się zawody sportowe i warsztaty przyrodniczo-plastyczne o zasięgu powiatowym, imprezy szkolne i klasowe.
Prowadzenie proekologicznej działalności wydawniczej	wspieranie	W 2007 roku wydano informator turystyczny dla Gminy Czernikowo. Publikacja ta doskonale charakteryzuje środowisko przyrodnicze i walory turystyczne gminy. W gminnym kwartalniku „Dwa Słowa” ukazują się także publikacje proekologiczne.
Doposażenie szkół w materiały dydaktyczne i informacyjne dotyczące ochrony środowiska.	zadanie własne	Ze środków gminnych zakupiono wiele materiałów dydaktycznych dotyczących ochrony środowiska i nie sposób o wszystkich wspomnieć. Dla przykładu można podać wyposażenie pracowni biologicznej Zespołu Szkół w Czernikowie: uniwersalny zestaw szkolny do badania

		jakości wody, gleby, powietrza, plansze - ekologia dla liceum, prezentacja – wszystko o oszczędzaniu energii.
Działania pozainwestycyjne		
Bieżąca informacja na stronie internetowej gminy o stanie środowiska i prowadzonych działaniach w tym zakresie	zadanie własne	Na stronie gminy Czernikowo www.czernikowo.pl oraz w biuletynie informacji publicznej podawane są informacje o prowadzonych działaniach w zakresie ochrony środowiska.
Organizacja gminnego konkursu wiedzy ekologicznej	zadanie własne	Organizacja Gminnego Międzyszkolnego Konkursu „PRZYRODNIK” przez Wójta Gminy Czernikowo oraz dyrektora szkoły podstawowej w Osówce i Koło Łowieckie „Głuszec”.
Wprowadzenie do zajęć szkolnych tematyki ekologicznej	współpraca	Oprócz obowiązkowych zajęć lekcyjnych o tematyce ekologicznej organizowane są: -przedstawienia ekologiczne z okazji Święta Ziemi, -szkolne konkursy plastyczne, -apele tematyczne, -wycieczki krajobrazowo-poznawcze, -udział w powiatowych warsztatach przyrodniczych na Barbarce w Toruniu, -udział w ogólnopolskich konkursach, np. „Eko-test”.
Prowadzenie zajęć dydaktycznych z zakresu edukacji leśnej	współpraca	Zajęcia o tematyce ekologicznej (opisane powyżej) dotyczą także edukacji leśnej.
Prowadzenie szkoleń z zakresu edukacji ekologicznej i wiedzy o środowisku	współpraca	Gmina Czernikowo samodzielnie nie organizuje tego typu szkoleń. Niemniej jednak wspiera inicjatywy o tematyce ekologicznej.
Kreowanie aktywnych form edukacji ekologicznej	współpraca	Wójt Gminy Czernikowo wspiera organizację wycieczek krajobrazowo-poznawczych poprzez udostępniania gminnych środków transportu. Do aktywnych form edukacji ekologicznej należy także zaliczyć ścieżki dydaktyczno-przyrodnicze, które zostały opisane powyżej.
Organizacja akcji edukacyjnych (Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata)	zadanie własne	-coroczna organizacja Sprzątania Ziemi, -zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego- organizator dyrekcja Zespołu Szkół w Czernikowie, -akcje odzyskiwania surowców wtórnych - zbiórka makulatury, plastikowych nakrętek, płyt CD, DVD, -zbiórka zużytych baterii
Wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej	współpraca	Kodeks dobrej praktyki rolniczej został opracowany m. in. przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wdrażanie tego kodeksu ma na celu głównie ograniczenie zanieczyszczeń wód azotami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.
Szkolenie rolników w zakresie - rolnictwa ekologicznego i agroturystyki	współpraca	Wójt Gminy Czernikowo wspiera organizację szkoleń w zakresie rolnictwa ekologicznego, przeprowadzanych głównie przez pracowników Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

VII. Podsumowanie

Opracowany „Program Ochrony Środowiska Gminy Czernikowo na lata 2004-2010 z perspektywa na lata 2011-2020” stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w Gminie. Podstawowym założeniem w tworzeniu programów ochrony środowiska na wszystkich szczeblach – od krajowego do gminnego – jest, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewniła skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyła warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Program wspomaga dążenie do uzyskania w Gminie sukcesywnego z roku na rok ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

W niniejszym sprawozdaniu zostały przedstawione zadania, które były zrealizowane w ramach przyjętego Programu w latach 2004-2010 z perspektywa na lata 2011 -2020. Racjonalne gospodarowanie środowiskiem i jego zasobami wymaga działań zwiększających świadomość ekologiczną mieszkańców. Wiele działań zapisanych w Programie Ochrony Środowiska Gminy Czernikowo na lata 2004-2010 z perspektywa na lata 2011-2020, wymaga dużych nakładów finansowych, dlatego niezbędne jest pozyskiwanie dofinansowania ze środków zewnętrznych.

Znaczna część planowanych inwestycji – głównie w zakresie kanalizacji, budowy dróg, chodników została wykonana. Realizacja części zadań z powodu braku wystarczających środków została przesunięta na termin późniejszy. Niektóre zadania są w trakcie realizacji (zadania realizowane są etapami), natomiast niektóre, mimo, iż nie zostały zapisane w Programie, bądź ich realizację przewidziano w przyszłości zostały wykonane. Należy zauważyć, iż część zadań inwestycyjnych była realizowana przy udziale środków zewnętrznych, pozyskanych przez gminę (środki UE, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki).